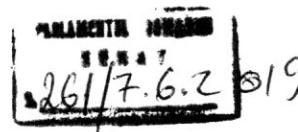

PRIM MINISTRU

784
2705 2019

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter comunist*, inițiată de domnul deputat USR Cristian Ghinea împreună cu un grup de parlamentari USR (Bp.108/2019).

I. Principalele reglementări

Propunerea legislativă reglementează interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter comunist în scopul de a preveni instaurarea regimului comunist dictatorial și de a combate incitarea la ură, la discriminare și la violență pe motiv de diferență de clasă socială.

II. Observații

1. Considerăm că legislația *de lege lata* oferă reglementări pentru a preveni și combate atât incitarea la ură, la discriminare și violență pe motiv de diferență de clasă socială, cât și instaurarea regimului comunist.

În acest sens, invocăm prevederile art. 1 alin. (3) din Constituția României, republicată, care au următorul cuprins: „*România este stat de*

drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”

Art. 8 din Constituție reglementează pluralismul politic și rolul partidelor politice după cum urmează:

„Art. 8 Pluralismul și partidele politice

(1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

(2) Partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea în condițiile legii. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației.”

În legătură cu această valoare fundamentală a unui stat democratic s-a afirmat că *„Pluralismul este o condiție a democrației constituționale deoarece, în lipsa lui, diversitatea de interese sociale, existente în mod natural în orice societate organizată, ar fi aplatizată de principii de conducere monistă, care vor lăsa culoar liber de afirmare și dominație unui singur centru de putere. (...) Potrivit principiului pluralismului, într-o societate cu adevărat democratică, fiecare formă de organizare socială reprezentând interesele legitime ale cetățenilor se bucură de o egalitate de tratament din partea statului. Ca atare, nu există grupuri privilegiate, organisme dominante unele față de altele. Singura condiție pusă acestora este de a se conforma prescripțiilor legale. Partidele politice sunt, astfel, ținute să respecte suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației.”*¹.

De asemenea, egalitatea în drepturi și libertatea conștiinței sunt reglementate de art. 16 alin. (1)-(3) și art. 29 alin. (1)-(2) din Constituție, care au următorul cuprins:

Art. 16 Egalitatea în drepturi

(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în

¹ C. Ionescu, C.A. Dumitrescu, Constituția României. Comentarii și explicații, Ed. CH Beck, București, 2017, p. 184

„*țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.*”.

„*Art. 29 Libertatea conștiinței*

(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.”.

Cât privește libertatea de exprimare, aceasta este reglementată de art.30 din Constituție, ale cărui alin. (1) și (7) au următorul cuprins:

„*Art. 30 Libertatea de exprimare*

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(...) (7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ura națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violența publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”.

Reglementând dreptul la asociere, legiuitorul constituțional a prevăzut în art. 40 alin. (1) și alin. (2) ale Legii fundamentale următoarele:

„*Art. 40 Dreptul de asociere*

(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.

(2) Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.”.

Aceste dispoziții constituționale sunt dezvoltate prin intermediul prevederilor cuprinse în art. 3 din *Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, care stabilește, printre ipotezele care constituie amenințări la adresa securității naționale, și următoarele: „*h) inițierea, organizarea, săvârșirea sau sprijinirea în orice mod a acțiunilor totalitariste sau extremiste de sorginte comunistă, fascistă, legionară sau de orice altă natură, rasiste, antisemite, revizioniste, separatiste care pot pune în pericol sub orice formă unitatea și integritatea teritorială a României, precum și incitarea la fapte ce pot periclita ordinea statului de drept*”.

precum și prin intermediul dispozițiilor art. 397 din *Legea nr. 286/2009 privind Codul penal* - Acțiuni împotriva ordinii constituționale², art. 369 din Codul penal - Incitarea la ură sau discriminare³ și art. 77 din Codul penal care stabilește o circumstanță agravantă legală generală ce constă în săvârșirea oricărei infracțiuni pentru motive legate de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de același fel, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte.

În egală măsură, reglementări care să prevină activitatea unor formațiuni politice care ar incita la ură de clasă se regăsesc și în legislația infraconstituțională. Menționăm, cu titlu de exemplu, prevederile art. 3 alin. (1) - (2) și (4) din *Legea partidelor politice nr. 14/2003, republicată*, care au următorul cuprins:

„Art. 3 (1) Pot funcționa ca partide politice numai asociațiile cu caracter politic, constituite potrivit legii, și care militează pentru respectarea suveranității naționale, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale, a ordinii de drept și a principiilor democrației constituționale.

(2) Sunt interzise partidele politice care, prin statutul, programele, propaganda de idei ori prin alte activități pe care le organizează, încalcă prevederile art. 30 alin. (7), art. 40 alin. (2) sau (4) din Constituția României, republicată.

(...) (4) Partidele politice nu pot organiza activități militare sau paramilitare și nici alte activități interzise de lege.”

2. Evidențiem faptul că prin conținut propunerea legislativă poate încălca drepturile și libertățile fundamentale.

În acest context, reamintim faptul că România a fost deja condamnată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) pentru încălcarea art. 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului în *Cauza Partidul Comuniștilor (Nepeceriști) și Ungureanu împotriva României*

² (1) Acțiunea armată întreprinsă în scopul schimbării ordinii constituționale ori al îngreunării sau împiedicării exercitării puterii de stat se pedepsește cu închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Întreprinderea de acțiuni violente împotriva persoanelor sau bunurilor săvârșite de mai multe persoane împreună, în scopul schimbării ordinii constituționale ori al îngreunării sau împiedicării exercitării puterii de stat, dacă se pune în pericol securitatea națională, se pedepsește cu închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

³ Incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(hotărârea din 3 februarie 2005)⁴ ca urmare a refuzului de a înregistra un partid comunist. În motivarea CEDO s-a reținut că „*una dintre principalele caracteristici ale democrației rezidă în posibilitatea pe care o oferă de a dezbate prin dialog și fără recurgere la violență problemele ridicate din diferite curente politice de opinie și aceasta chiar dacă deranjează sau îngrijorează. Într-adevăr, democrația se bazează pe libertatea de exprimare. În această privință, o formațiune politică ce respectă principiile fundamentale ale democrației (...) nu poate îngrijora pentru simplul fapt că a criticat ordinea constituțională și juridică a țării și că dorește să o dezbată public pe scena politică (vezi, mutatis mutandis, Cauza Partidul Comunist Unit din Turcia și alții, paragraful 57). Or, în speță, instanțele interne nu au arătat în nici un fel prin ce anume programul și statutul PCN erau contrare principiilor fundamentale ale democrației*” (PCN contra României – paragraful 55).

Reamintim și faptul că în Decizia nr.820/2010⁵ Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„De asemenea, în Cauza Partidul Comuniștilor (Nepeceriști) și Ungureanu contra României, 2005, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că nici contextul istoric, nici experiența totalitaristă trăită în România până în 1989 nu justifică necesitatea unei ingerințe de genul interzicerii înscrierii unui partid pe motiv că va promova doctrina comunistă, de vreme ce aceste partide există în mai multe state semnatare ale Convenției europene, iar democrația se clădește pe pluralism politic.”

Văzând considerentele anterior citate ale deciziei Curții Constituționale, opinăm că nu poate fi susținută incriminarea constituirii unei organizații politice cu privire la care deja CEDO s-a pronunțat în sensul că interzicerea ei este o ingerință nejustificată în drepturile reglementate de Convenție.

Mutatis mutandis, nici adoptarea incriminărilor prevăzute de propunerea legislativă nu poate fi susținută.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 1044 din 24 noiembrie 2005

⁵ referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii lustrației, privind limitarea temporară a accesului la unele funcții și demnități publice pentru persoanele care au făcut parte din structurile de putere și din aparatul represiv al regimului comunist în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Viorica DĂNCILĂ
PRIM-MINISTRU

Domnului senator **Călin-Constantin-Anton POPESCU-TĂRICEANU**
Președintele Senatului